

is megismerje. Ezen az alapon úgy látja, hogy a háborúnak a vizsgálat napjáig nem volt a gyermekek tudatára olyan mély hatása, mint némely pedagógus gondolja és így nincs jogunk a háborúban valami nagyértékű «pedagógiai szövetségest» látnunk. — Ez a kis dolgozat nemcsak a tárgya miatt érdekes, hanem azért is, mert a szerző az efféle vizsgálatok értékének tetemes fokozására ad irányítást. A régebbi gondolatához ragaszkodó 9 fiút ugyanis ezután, amíg csak módjában lesz, minden év júniusában újra kikérdezi. Ez azért fontos, mert így az érdeklődés fejlődését ugyanazokon a gyermekeken figyelni meg, vagyis igazán a fejlődést láthatja.

Az ifjúság gondozását a tanköteles kor után (Jugendpflege) a németek eddig is lelkesen és sikeresen folytatták; most ezt is még jobban akarják csinálni, mert sok a panasz az ifjúság eldurvulása és elhanyagoltsága miatt. Végre egész munkát kell végezni, írja *P. Matzdorf* (Archiv f. Päd. I., 1916: 162. l.); az ifjúság gondozását határozott szervezetté kell tenni, minthogy eddig éppen azok vonták ki magokat alóla, akiknek legnagyobb szükségök volna erre. Elsősorban is falun és városon kötelezővé kell tenni a továbbképző iskolát a 14—17 évesekre s ebben bővíteni az iskolában szerzett tudást állampolgári nevelés, erkölcsi és testi gondozás közben. El kell tiltani a dohány s a szeszes italok «élvezését» a 18. évig; a bérért dolgozók fizetésének egy részét, ha csak a szülők támogatásra nem szorulnak, félre kell tenni az illetők számára későbbi időre; szórakozásról az ifjúsági egyesületek és hasonló szervezetek (pl. a Wandervogel) gondoskodjanak s ezeket az ifjak hajlamuk szerint választják. Ifjak és felnőttek számára falun és városon népművelési estékét kell rendezni (torna, zene, színháték), ezeken az ifjaknak bőséges tér nyílne szereplésre is, élénkebbé és nemesebbé válnék így a társaséletük s igazibb családi és községi élet is fejlődhetnék ki. A nép ifjú leányait is jobban kell gondozni, mert sűrűn lehet közöttök tapasztalni eldurvulást és erkölcsi lazaságot. Jó volna pár évig továbbképző iskolába küldeni ezeket is, ellátni az életre való ismeretekkel, egy évre gyermek- és betegápolásra kötelezni.

Köznevelési Tanács. *Rein* a mostani időt alkalmasnak tartaná olyan állandó bizottság, amint mondja: szabad nevelésügyi parlament alkotására, amely az iskola és a különféle testületek (pl. keresk. kamarák, nőegyesületek stb.) képviselőit egyesítené a hatóságoktól függetlenül, de azokkal együttösen végzendő munkára a nép erejének fokozása érdekében szükséges, korszerű, céltudatos és sikeres nevelés kérdéseinek megvitatása, irányelveinek kidolgozása céljából. E gondolatot a *Tag* c. lapban közölte, a tanügyi lapok sorra idézték; egyik (Die d. Schule 1916: 175. l.) felémelte, hogy ugyanezt a javaslatot 1911-ben *Kerschsteiner* is felvetette «Staatsbürg. Erziehung» c. ismeretes művében. *Brahm* a Berliner Tagblatt-ban azonos alapgondolattal hasonló szervezetről értekezett összehívásának a szükségét fejezte ki; a német birodalomban ugyanis ma nincs olyan hatóság vagy testület, amely az egész birodalom nevelésügyével foglalkoznék, holott a nevelés kívánatos egysége egyes kérdések közös megvitatása nélkül létre nem jöhet. Ezen az értekezleten lehetne megvitatni azt is, mily hivatalokat kellene szervezni a birodalmi köznevelés intézése céljából (v. ö. Die d. Schule 1916: 111. l.). Ennek a gondolatnak a bajor közokt. min. az országgyűlésen már határozottan ellene is mondott (l. *Pharus* 1916: 284. l.) s ezzel egyelőre eldöntötnék vehetjük a dolgot. Annál nagyobb jelentőségűvé lehet a némettség szempontjából két másik jelenség (l. *W. Stern*, Ztschr. für päd. Psych. u. exp. Päd., 1916: 118—120. l.): a Bund für Schulreform 1915 végén kitárgyította munkakörét s *Deutscher Bund für Erziehung und Unterricht* néven a háború után a nemzetre váró művelődési feladatok egész körével foglalkozik, egyesíteni óhajtja magában a nevelés minden hivatalos tényezőjét, *Deutscher Ausschuss für Erz. u. Unt.* néven pedig külön szervezetet alkotott az iskolán és neveléstudományon kívül állók bevonásával abból a célból, hogy a,

«termelők és fogyasztók» egyesüléséből az életnek és a nevelésnek összhangja fakadjon és a németiség egész szellemi erejének kifejtése érdekében lehetővé váljék a különböző társadalmi körök nevelésügyi kívánságainak kielégítése és a köz javára való értékesítése. Legelőször majd a tehetőségek boldogulásának a kérdését vitatják meg.

VEGYES.

Szemléltető faliképek. A vall.- és közokt. miniszterium a f. év tavaszán valamennyi állami elemi iskolának 20—20, a felekezetieknek és községieknek pedig, többre nem lévén fedezet, egyelőre 10—10 történelmi szemléltető képet küld. 14 már egészen elkészült; ezek tárgya: Árpád paizsra emelése (Helbing F.), Szent Istvánnak Asztrik püspök átadja a koronát (Raksányi D.), Tatárdúlás (Kovács Á.), Nagy Lajos fogadja a lengyel koronát felajánló küldöttséget (Helbing F.), A nándorfehérvári diadal (Löschinger H.), Mátyás király Bécs előtt (Hegedüs L.), Egri nők (Kovács Á.), Zrinyi Miklós hősi halála (Kovács Á.), Szondy két apródja (Helbing F.), Bethlen Gábor tudósai között (Raksányi D.), Zrinyi Ilona (Sándor B.), Kossuth Czegléden (Udvary G.), I. Ferenc József a koronázási dombon (Szent-Istváni Gy.), Erzsébet királyné Deák ravatalánál (Raksányi D.). 6 képet most sokszorosítanak: Kún László és Habsburgi Rudolf (Bottka M.), II. Lajos tetemének feltalálása (Székely B.), Budavár visszavétele (Bottka M.), Rákóczi Ferencz a szécsényi országgyűlésen (Bottka M.), Mária Terézia (Szent-Istváni Gy.), a M. Tudom. Akadémia alapítása (Bottka M.). E 20 kép első része annak a sorozatnak, melynek a tervét 1911/12-ben az Orsz. Pädag. Könyvtár és Tanszermúzeum akkori vezetőjének, Vángel Jenőnek, elnöklésével működő bizottság elkészítette. A bizottság a miniszterium, Tanszermúzeum, Képzőműv. Főiskola, Iparművészeti Társaság, Iparművészeti Iskola képviselőiből, egyes tudományos és iskolai szakemberekből s festőművészekből állott. A terv 43 bibliai és hitéleti, 34 történelmi, 34 földrajzi, 59 természettud. képről szólt; ezekhez járulna még külön a hazafias ünnepek céljára 4, esztétikai célra 6 kép s így az egész gyűjtemény állana 180 darabból. A most megjelenő 20 képet tehát kezdetnek tekinthetjük és reméljük is, hogy ezen az úton a miniszterium nem lesz kénytelen anyagi okokból újból megállani, mint eddig ismételtén. E képeknek az iskolai oktatásban és nevelésben való teljes értékesítése megkívánja, hogy a gyermekek az előttük álló képet necsak nézegessék, hanem meg is értsék; mivel pedig előreláthatóan sok, részletekre vonatkozó kérdést intéznek majd a tanítókhoz, e képek megmagyarázására a tanítóknak készen kell lenniök. Ezért kívánatos, hogy a tanítóképzőkben erre is kellő idő jusson, egyrészt a történelmi órákon, másrészt a gyakorló iskolában. Nyilvánvalóan ez a célja annak, hogy valamennyi gyakorló iskola megkapta mind a 20 képet. Bő alkalma nyílik így a jelölteknek arra, hogy a gyermekek szemlélését, nézőpontjait megfigyeljék, a művelt és műveletlenebb környezetű tanulók különbségeit ebben is észrevegyék s általában a szemléltetés eszközeinek a tanításban való felhasználásáról, a hatások sokféleségéről újabb, gyakorlati tájékozást szerezzenek. — A képek ügyét intéző bizottság működését, a képek elkészítésének történetét bővebben ismerteti a *Néptanítók Lapja* (1916, 1. sz. Gyulai Á.) és a *Pædagogiai Értesítő* (1916, 1—2. sz.).

A Magyar Gyógy-pædagogia szerkesztő-bizottsága 1916 elején a háborúban megvakult, megnémult, megsiketült és hibás beszédűvé lett katonák oktatásáról s jövő sorsáról négy nyilvános előadást tartott. *Kirscheneuter Ferenc* a vak katonákról szóló két előadásában közvetlen